

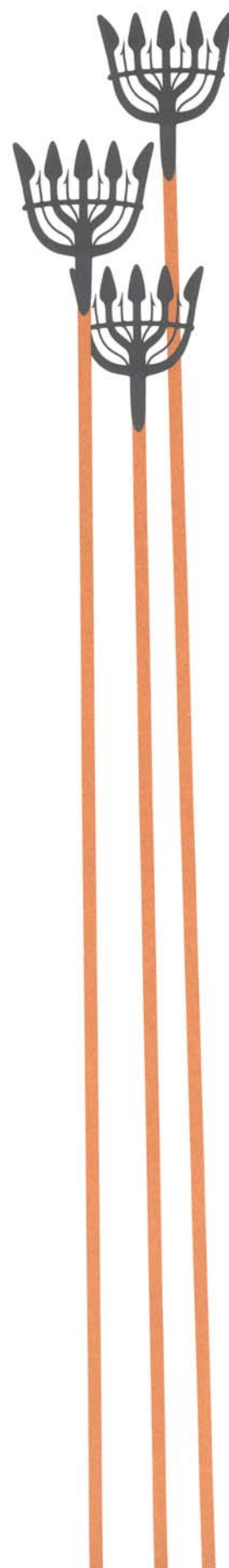
Jämshögs kyrkogårdsmur

Jämshög socken, Olofströms kommun

Antikvarisk kontroll

Blekinge museum rapport 2007:7
Mikael Henriksson

Bakgrund

Vid början av 2006 bedömdes delar av Jämshögs kyrkogårdsmur vara i sådant dåligt skick, att en akut rasrisk förelåg inom vissa partier. Delvis mot bakgrund av detta lämnade Länsstyrelsen Jämshögs församling tillstånd till att renovera det svårast skadade murpartiet SO om kyrkan. Det beslutades även att renoveringsarbetet skulle utföras under antikvarisk kontroll av Blekinge museum. Föreliggande avrapportering redogör för Läns museets dokumentation av restaureringsarbetet.

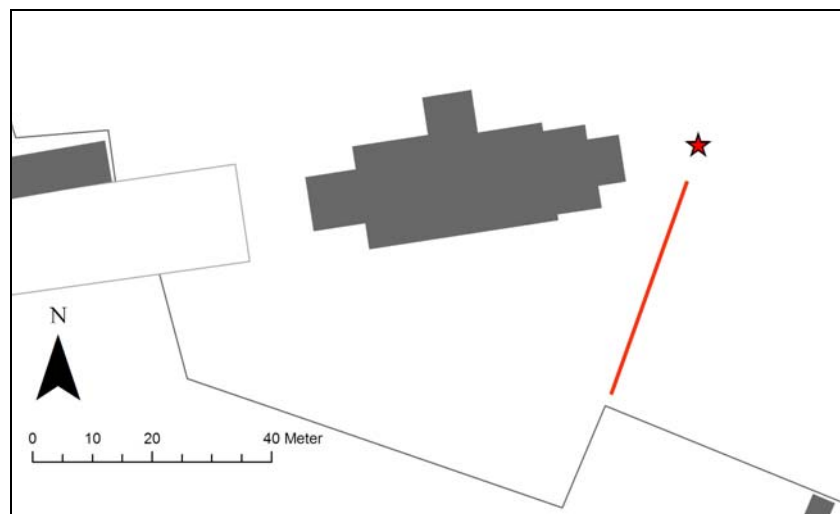

Fig.1 – Renoverad mur SO om kyrkan. Stjärnan markerar platsen för familjen Hammars gravmonument.

Topografi och kulturhistoria

Den aktuella renoveringen berörde ett ca 40 m långt parti av kyrkogårdsmuren S och SO om kyrkan. Den antikvariska kontrollens huvudintresse riktades mot prosten Hammars gravmonument, omkring 10 m Ö om kyrkans kor. Prosten Hammars familjegrav ligger dikt an mot kyrkogårdsmuren, och det tegelmurade monumentet vilar direkt på detta murverk. Höjdskillnaden är här flera meter jämfört med kyrkogårdens fortsättning österut, och jordmassornas tyngd mot det skadade murpartiet hotade att rasera hela monumentet i samband med att tjälén avtog i marken. Efter en besiktning i kyrkan, så tidigt som i oktober 1989, yttrade sig t.f. landsantikvarie Thomas Persson om gravmonumentets tillstånd (BIM Dnr: 1989-776-150). Det konstaterades, att de kraftiga puts- och tegelskadorna förorsakats av stark cementputs, och lämpliga åtgärder för monumentets reparationen föreslogs. I stort följde 2006 års renovering dessa rekommendationer

Fältarbetets genomförande

Arbetet inom ramen för den antikvariska kontrollen inriktades i sin helhet på samverkan med entreprenör på plats samt övervakning och dokumentation av dennes fortlöpande arbetsinsats. Då nedmontering och återuppbyggnad av muren skedde etappvis, utfördes det antikvariska arbetet även det genom återkommande besiktningar. Den 22 februari gjorde antikvarie Nils-Gustaf Nydolf vid länsstyrelsen och Mikael Henriksson vid Blekinge museum en inledande inspektion av muren inför renoveringsarbetena. Nedtagning av muren påbörjades sedan 2006-03-09, och Blekinge museums första besiktning skedde morgonen därpå. De avslutande kontrollerna utfördes sedan 2006-04-04 och 2006-05-19. Dokumentation av det fortlöpande arbetet skedde med digitalkamera.

Fig.2 – Spricka i utsidan av kyrkogårdsmur öster om Jämshögs kyrka.

Resultat och diskussion

Under de två första dagarna monterades gravmonumentet ned, och dess skifferhällar lades åt sidan. Murens sydöstra hörn togs sedan bort tills de nedersta blocken var frilagda. Muren byggdes sedan åter upp, med ett till största del nytt stenmaterial. Bit för bit fortsatte arbetet med konservering av muren i dess sträckning mot SV. Arbetet avslutades sedan med att Hammars gravmonument rekonstruerades och vitkalkades. Inga jordmassor från kyrkogården rasade ut i samband med konserveringsarbetena 2006. Inte heller behövdes kompletterande schaktningar genomföras för att säkra det befintliga murfundamentet. Av dessa anledningar berördes inga medeltida eller senare gravläggningsspår av något slag.

Figurförteckning

Fig.1 Renoverad mur i förhållande till Jämshögs kyrka.

Fig.2 Sprickbildning i kyrkogårdsmur.

Bilagor

Bilaga 1a-k – Bilddokumentation av renoveringsarbete.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 433-6718-05, 2006-03-28

Blekinge museum dnr: 150-0208-06

Undersökningstid: Återkommande besiktningar mellan februari och juni 2006.

Personal: Mikael Henriksson

Läge: Fastighetskartan, blad 3E7e Olofström

Koordinatsystem: Plan 2,5 gon W Blekinge 10.

Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn: x: 6235283 y: 1421162

Dokumentation: Mätdata och 33 digitala fotografier förvaras i Blekinge museum.

Fynd: Inga fynd

Kartanvändning: ©LMV, Gävle, 2007 resp. ©LMV Ärende nr M2005/2857

©LMV 2007. Ur Historiska Kartor™

Bilaga 1a – Prosten Hammars gravmonument innan renovering.

Bilaga 1b – Utsidan av prosten Hammars gravmonument innan renovering.

Bilaga 1c – Påbörjad rasing av mur.

Bilaga 1d – Isärtaget gravmonument.

Bilaga 1e – Genomförd nedplockning av mur.

Bilaga 1f – Nyuppförd mur.

Bilaga 1g – Till vänster gammal och till höger ny mur.

Bilaga 1h– Pågående rekonstruktion av gravmonument.

Bilaga 1i – Renoverad del av kyrkogårdsmuren.

Bilaga 1j – Färdig renovering av gravmonumentets baksida.

Bilaga 1k – Fullföljd renovering av gravmonuments framsida.